

Esszé

Akár tetszik, akár nem, esszét¹ írni a középiskolától kezdve mindenkinek kell, a felsőoktatásban pedig mindennapos feladat. A valóságban egy esszé megírása leggyakrabban egy önálló kutatási és tanulási feladat utolsó eleme. Az írásműben a szerzőnek egyrészt azt kell bebizonyítania, hogy a kijelölt témában milyen ügyesen vizsgálódott, másrészt tapasztalatait, érveit és következtetéseit egy logikusan felépített, egymáshoz szorosan kapcsolódó egységekből, bekezdésekből álló szövegben kell bemutatnia.

Természetesen egy nyelvvizsga helyzetben írandó esszé mögött nem áll kutakodás, de a gondolataid logikus rendezését és egymás mellé szerkesztését annál inkább elvárják az értékelők. Bár sokan félnek ezt a szövegtípust választani – amennyiben egy nyelvvizsga felajánlja a műfaj választásának lehetőségét –, több érv is szól mellette: jól megragadható szerkesztési szabályszerűségei (ld. Részletezés) és nyelvezetének könnyen begyakorolható sajátosságai.

A téma és az érvek végiggondolása

Az esszé címe a vizsgákon általában egy ellentmondásos, nem ritkán provokatív állítás, amely alkalmas a több nézőpontból történő megvitatásra (pl. „Some stress is good for all us” vagy „Wer das Geld hat, hat die Macht”).

Mielőtt hozzákezdenél az íráshoz, gondold át a felvetett témát, kérdést. Érdemes „jegelni” saját, valódi meggyőződésedet. Ezt az is indokolja, hogy a nyelvvizsgán írott esszédet értékelő szakemberek nem a vitapartnereid, nem kell őket meggyőznöd a saját igazadról. Ehelyett ők azt vizsgálják, hogy mennyire hatékonyan fejtet ki a témát, jól felépített, követhető-e a gondolatmenet, vagy csak egymás hegyére hányt érvek (és ellenérvek) kusza halmazából áll az üzenetközvetítés.

Ahelyett, tehát, hogy a valódi érveiden, reakcióidon töprengenél, inkább gyorsan gyűjtsd össze egy-egy oszlopban – csak kulcsszavakkal – az állítást alátámasztó, illetve az azt cáfoló érveket. Miután átfutottad a két listát, jelöld meg, esetleg rendezd csoportokba azokat az érveket, amelyekre biztosan hivatkozni szeretnél. Ezek után számozd be az érveket vagy érv csoportokat aszerint, hogy milyen sorrendben szeretnéd elhelyezni őket a szövegben. Hidd el, megéri ez az 5 perc gondolkodás, aminek a végén már szinte „látod magad előtt” a megszerkesztett szöveget.

Az esszé szerkesztése során több eltérő megközelítést követhetsz (ld. alább a Részletezés pontban), de bármelyiket választod is, figyelj arra, hogy a fő érvek mindegyikét egy-egy jól felépített bekezdésben mutasd be.

Nyitó bekezdés

Ennek egyik funkciója, hogy felkeltsd az olvasó figyelmét, amit egy, a témához kapcsolódó erős példával, benyomással vagy valamilyen hangzatos vélemény említésével tehetsz meg. A másik célod, hogy egyértelműen közöld azt az álláspontodat (angolul: position, németül: Standpunkt – bár magát a szót nem feltétlenül kell használnod), amit az esszé során a felvetett kérdéssel, témával kapcsolatban képviselni fogsz. Ha lehet, ezt úgy tedd meg, hogy kerülöd a direkt utalást a címre (pl. „Egyetértek a címmel,...”), azt inkább egy témaként vagy mérlegelendő gondolatként kezeld.

Részletezés (2-3 bekezdés)

Az esszé tartalmi gerincét a vázlatod fontos pontjai, témái köré szerkesztett bekezdések adják. Az egyes bekezdéseken belül az első kulcsmondatban (angolul: topic sentence; németül: Schlüsselsatz) fejtet ki a kiválasztott témára vonatkozó fő érvedet. Az adott bekezdés további mondatai e kulcsmondat kijelentését indokolják, erősítik meg vagy

egészítik ki. Ugyanígy kezeld a vázlatodban rögzített további pontokat, érveket, témákat a többi bekezdésben is, szigorúan követve az előre kitalált, logikus szerkezetet.

A szöveg írásánál „érveléstechnikailag” több lehetőség közül választhatsz:

- az összes bekezdésben a saját álláspontod megerősítését fejtet ki, nem vetsz fel semmilyen ellenérvet;
- egyes (vagy akár minden) bekezdésben egy kötőszóval vagy kifejezéssel (pl. „Alternatively,...”, „As opposed to this,...” vagy „jedoch”, „im Gegensatz dazu”) bevezetve felhozol egy ellenérvet;
- a támogató álláspontodat bemutató két bekezdés után egy bekezdésben összefoglalod az ellenérveket (itt is fontos, hogy a bekezdés elején egyértelműen jelezd, hogy most a másik álláspont mellett szóló érvek következnek).

Az esszében, és különösen a részletezés bekezdéseiben talán a többi szövegtípusnál is nagyobb jelentősége van a szöveg belső összefüggéseit megerősítő összekötő és utaló szavaknak, kifejezéseknek (angolul: linking words, phrases;

¹ Ennek a szövegfajtának az elnevezése az angolszász hagyományon alapszik, németül más szövegtípust értünk eredetileg esszé alatt. Az angol esszé műfajához legközelebb a németben az Erörterung illetve a Stellungnahme áll.

németül: Verknüpfungswörter). Ezek jelenléte segíti, hiánya akadályozhatja az olvasót érveid logikájának követésében. Ez utóbbira példa, hogy a vizsgák során írott esszéikben a bekezdések indítására leggyakrabban használt szavak, „*Firstly, ...*”, „*Secondly, ...*”, illetve „*Erstens...*”, „*Zweitens*” nem felelnek meg a szövegépítéssel kapcsolatos elvárásoknak. Mégpedig azért, mert egy jól szerkesztett szöveg bekezdései jelentést hordoznak, egymással különféle viszonyban állnak, és nem egy felsorolás elemeit alkotják. Íme, néhány példa az alkalmazható kifejezésekre:

- példák, további gondolatok bevezetése: pl. „*In other words, ...*”, „*Admittedly, ...*”, „*Mit anderen Worten...*”, „*genauer gesagt*”, „*zusätzlich*”
- témaváltás, ellentétes gondolat bevezetése: „*In clear contrast to these points, ...*”, „*On the one hand, ...*” és „*On the other hand, ...*”, „*Im Gegensatz dazu...*”, „*einerseits*” és „*andererseits*”
- következtetések előkészítése: „*In consequence, ...*”, „*As a result, ...*”, „*Demzufolge*”
- a korábbiak összefoglalása: „*To sum up, ...*”, „*In conclusion, ...*”, „*Zusammenfassend*”, „*Zum Schluss*”

Ugyanakkor azt is ki kell hangsúlyozni, hogy ezek a szavak,

kifejezések csak eszközök, amiket nem tanácsos cél és funkció nélkül, „csak azért, mert elvárják” alapon használni. A kötőszavak és kifejezések hatásos alkalmazását elősegítendő, a Hasznos linkek pontban olyan weboldalakat sorolunk fel, ahol a kötőszavak funkciók szerint csoportosított listáit találod, példamondatokkal és magyarázatokkal együtt.

Zárás

A részletezésben felsorolt szempontok fényében fogalmazd meg záró következtetése(i)det, anélkül, hogy az érveket szó szerint megismételnéd, újra elsorolnád. Az ismétlések mellett kerüld még el új, a részletezés során nem említett témák, érvek felvetését a zárásban, akkor is, ha jól hangzanának (ha igazán fontosak, erősek, akkor be kell építeni őket az előző bekezdések valamelyikébe).

A következtetésekénél ne akarj senkit az igazadról meggyőzni, akár azt is vállalhatod, hogy a leírtak alapján nem lehet eldönteni, igaz-e a kiinduló álláspont, hiszen mindkét oldalon egyenlő súllyal esnek latba érvek. A logikus lezárás fontosabb, mint a véleménynyilvánítás meggyőző volta.

Az esszé nyelvezete

Az esszét a formális szövegek műfajába soroljuk. Ez azt jelenti, hogy a hivatalos levelekhez, emailekhez hasonlóan, kerülnöd kell az összevont alakokat és a csevegő szóhasználatot (pl. „*stuff*”, „*Dinge*”). Próbáld kissé távolságtartóan fogalmazni, kerüld az érzelmes, érzélgős megfogalmazásokat, a tanácsadást (pl. „*...you should not...*”, „*Sie sollten/man sollte...*”), ezek helyett az érvek kerüljenek előtérbe, viszonylag semleges tálalásban.

Esszé írása üzleti nyelvvizsgákban

Az esszét itt úgy képzeld el, mint egy üzleti tanulmányokat folytató diák egyik feladatát. Vagyis egy üzleti témával kapcsolatban a gondolataidat, véleményedet kell formális, érvelő esszéisztikus szövegben bemutatnod. Külön figyelj tehát a fentiekben kívül arra, hogy ne lépj ki az üzleti nyelvi környezetből.

Hasznos linkek

Mivel az esszéírás mind középiskolában, mind pedig a felsőoktatásban nagyon fontos készségnek számít, az ezzel foglalkozó, mintaszövegeket is ajánló – bár sajnos nem ritkán fizetős – weboldalak száma gyakorlatilag végtelen. Gyekeztünk néhány ingyenesen elérhető, jól kezelhető oldalt keresni nektek:

Angol nyelvű oldalak (minta szövegekkel): [Essay-Writing-Tips](#) Német nyelvű oldalak: [Essay schreiben](#); [Germanblogs](#), [Digitale-Schule-Bayern](#). Kötőszavak és kifejezések listái: angol: [Scribd](#) német: [Sz. G. nyelvtan gyűjtemény](#)

Esszéírás gyakorlása az Euroexam ingyenes online tanfolyamán

Egy 2 részes gondolkodtató feladatsort találsz (Writing tutorial: Task Two – Essay, Parts I. & II.) a regisztráció után ingyen elérhető, [B2-es szintű angol](#) elearning tanfolyamunkban. A [német B2-es](#) elearning tanfolyamunkon három héten át csak az érvelő írásművekkel foglalkozunk.

Formai elvárások az Euroexam íráskészséget mérő vizsgáin

Szöveg ajánlott hossza: B2 angol – kb. 150 szó; B2 német – 110-130 szó / C1 angol – kb. 200 szó; C1 német – 150-180 szó. Ez a terjedelem elsősorban ajánlás, alából nem büntetjük az ettől való eltérést (többnyire túllépést). De saját érdekedben tartsd magad a feladatlírásban elvártakhoz. A szavak számlálása időigényes, és elterelheti a figyelmedet, ezért célszerű az elején pár szavas vázlat készítésével felmérni, hogy mi kerüljön – és mi ne kerüljön – bele a szövegedbe.

Szótárhasználat az Euroexam íráskészséget mérő vizsgáján

A szövegalkotásnál megengedett a szótárhasználat. Mégis azt javasoljuk, hogy az adott szöveg végiggondolása és megírása során elsősorban saját, aktív szókincsedet és nyelvtani ismereteidet aktivizáld. A nem kevés időt igénylő szótárazáshoz csak akkor fordulj, ha olyan kulcsszóra, kifejezésre van szükséged, amely nélkül tényleg nem tudnád kifejezni a gondolataidat. Emellett a szótár segítségére lehet a már kész levél ellenőrzésénél is.